

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Факультет гідрометеорології і екології

Кафедра метеорології та кліматології

Силабус курсу

Комунікація та взаємодія в сфері кліматичних послуг

РВО Магістр

Обсяг	3 кредити (90 годин)
Семестр, рік навчання	2-й семестр, перший рік навчання
Дні, час, місце	Згідно розкладу занять на семестр
Викладач	Нажмудінова Олена Миколаївна, канд. геогр. наук, доцент https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fges/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily-fges/kafedra-meteorolohii-ta-klimatolohii/spivrobitnyky/6184-nazhmudinova-olena-mikolajivna
Контактний телефон	+380962069201
Е-mail	olena.nazhmudinova@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра метеорології та кліматології, вул. Львівська, буд. 15, ауд. 301
Консультації	Онлайн-консультації: у Вайбер, на платформі Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом, на території кафедри метеорології та кліматології. У позааудиторний час: усі поточні питання обговорюються в робочих чатах у Вайбер, електронною поштою.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Комунікація про зміну клімату має на меті навчання та мобілізацію аудиторії для вжиття заходів для протистояння кліматичній кризі. Своєчасне постачання корисних продуктів через прямий і доступний інтерфейс користувача може обмежити національні ризики. Завданням для кліматичних послуг є аналіз їхнього потенційного ринку та скорочення розриву між постачальниками інформації та потенційними користувачами. Завданням кліматичних служб є перетворення пов'язаних із кліматом даних у індивідуальні продукти, надання консультацій щодо найкращих практик,

а також розробка та оцінка рішень, які можуть бути корисними для суспільства.

У навчальному курсі «Комунікація та взаємодія в сфері кліматичних послуг» наводяться положення про комунікаційні стратегії у галузі кліматичних послуг для різних споживачів. Окреслені питання оцінки сучасних кліматичних ризиків і доступності до кліматичної продукції, методи комунікації і науковий аспект надання кліматичних послуг. Особлива увага приділена питанню кліматичної справедливості і вразливості щодо змін клімату для гендерно-вразливих груп населення.

Пререквізити курсу

Основою для вивчення дисципліни є нормативні курси першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Загальна циркуляція атмосфери і клімату», «Кліматологія», «Політологія і основи соціології», «Філософія і основи психології».

Постреквізити курсу

За використаними теоретичними підходами та моделями цей курс є підґрунтям для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів навичок сучасної комунікативістики у питаннях змін клімату, підвищення громадської кліматичної обізнаності, просвітництва щодо оцінок кліматичних наслідків та кліматичних дій.

Очікувані результати:

Знати:

- стратегії наукової комунікації;
- основні теорії та принципи ефективної комунікації щодо кліматичної освіти для різних соціальних груп;
- основні положення комунікаційних викликів у глобальному управлінні кліматом;
- концепцію кліматичної справедливості;
- вплив клімату на сектори економічної діяльності;
- вплив зміни клімату на вразливі соціальні групи;
- загальні положення концепцій та стратегій для пом'якшення зміни клімату.

Вміти:

- формулювати кліматичну інформацію науково обґрунтованою мовою;
- перетворювати кліматичну продукцію у кліматичні послуги;

- адаптувати різнопланову кліматичну продукцію до кліматичних потреб цільових користувачів;
- використовувати різні канали комунікації щодо надання кліматичних послуг;
- оцінювати гендерні фактори у реакції на кліматичні ризики.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі лекційних (16/6 год.) та практичних (14/4 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (60/80 год.) для очної та заочної форми навчання відповідно.

Заняття з дисципліни проводяться у формі: лекцій із використанням наочних матеріалів, посібників, мультимедійних технологій; практичних занять; самостійної роботи з основною та додатковою літературою, періодичними виданнями, джерелами в інтернеті.

Серед методів навчання використовуються: словесні (лекції, пояснення, розповідь, аналіз відеоматеріалів, обмін думками), наочні (ілюстрація, мультимедійні презентації); практичні (виконання завдань).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Комунікація та взаємодія з громадськістю

Тема 1 – Канали, засоби і способи комунікації.

Тема 2 – Залучення громадськості. Інтерпретаційні спільноти суспільної реакції на зміну клімату.

Тема 3 – Громадський рух в Україні. Вплив війни на взаємодію кліматичного громадського руху та органів влади в Україні.

Змістовий модуль II. Оцінка кліматичної продукції для аналізу впливу клімату на сектори

Тема 4 – Основні аспекти змін клімату. Кліматичні наслідки і ризики.

Тема 5 – Кліматична продукція. Оцінка кліматичної продукції.

Тема 6 – Кліматична комунікація. Кліматичні послуги.

Змістовий модуль III. Ефективне надання кліматичних послуг.

Тема 7 – Кліматичні ініціативи.

Тема 8 – Візуалізація кліматичних даних.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Кліматичні ризики функціонування галузей економіки України в умовах змін клімату: монографія / за ред. С. М. Степаненка, А. М. Польового. ОДЕКУ, 2018. 548 с.
2. Недострелова Л. В. Вплив кліматичних змін на галузі економіки України. Частина III. Конспект лекцій. Одеса, 2021. 112 с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/7925>
3. Харченко Л. М. Соціальні комунікації : навчально-методичний посібник. Переяслав : «Видавництво КСВ», 2021. 76 с.
<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055297.pdf>
4. Сучасні соціальні комунікації : підручник / В. С. Бакіров, Т. М. Байдак, В. І. Болотова та ін. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025. 322 с.
<https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/23228>

Додаткова література

1. Вплив російської війни в Україні на клімат. 24 лютого 2022 – 23 лютого 2024. Ініціатива з обліку викидів парникових газів внаслідок війни / Ленард де Клерк та ін. Екодія, 2024. 125 с. <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/vpluv-ros-viyny-na-klimat2024s.pdf>
2. Демиденко А. Посібник з оцінки кліматичних ризиків міста. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. 2024. 34 с.
<https://ukrainian-climate-office.org/wp-content/uploads/2025/09/Посібник-з-оцінки-кліматичних-ризиків-міста-UA-08.10.20252.pdf>
3. Зміна клімату: причини, наслідки та рішення для протидії. Бібліографічний список. / упоряд. Т. В. Квітко. Київ, 2023. 11 с.
<https://lukl.kyiv.ua/wp-content/uploads/2022/07/Бібліографічний-список-.pdf>
4. Зміни у співпраці громадського кліматичного руху та органів влади щодо протидії зміні клімату у 2023 році / Химович О. СОЦІОІНФОРМ. Київ: представництво Фонду ім. Г. Бьоля в Україні, 2024. 60 с.
https://ua.boell.org/sites/default/files/2024-04/climatereport_2024_2024-4-9_final.pdf
5. Кліматичний компас громад: від викликів до можливостей / авт. Д. Попфалуші / за ред. А. Зозулі, М. Рябики. Львів: Плато, 2024. 25 с. <https://plato.lviv.ua/wp-content/uploads/2024/12/kompas.pdf>

6. Лящук О., Гузенко А. Адаптація до зміни клімату: короткий путівник для громад. Рівне. Екоклуб, 2023. 38 с. https://decentralization.ua/uploads/library/file/862/adaptation_municipalities.pdf
5. Шевченко О. В. Комунікації глобальних змін клімату: концептуальний вимір. *Міжнародні та політичні дослідження*. Вип. 36. 2023. С. 224-231. <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288722>
6. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник / Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шутюк О. Київ: ВАДЕКС, 2020. 38 с. <https://ua.boell.org/uk/2020/07/29/yak-doslidzhuvati-publichni-prostori-v-ukraini-napryami-i-metodi>
7. Alexander, M., Dessai, S. (2019). What can climate services learn from the broader services literature? *Climatic Change*, 157, 133–149. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02388-8>
8. Boon, E., Meijering, V. J., Biesbroek, R., Ludwig, F. (2024). Defining successful climate services for adaptation with experts. *Environmental Science & Policy*, 152. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2023.103641>.
9. Corner, Adam & Shaw, Chris & Clarke, Jamie. Principles for effective communication and public engagement on climate change A Handbook for IPCC authors outreach Project team Lead Authors Contributing Author Editing & Production. 2018. <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2017/08/Climate-Outreach-IPCC-communications-handbook.pdf>
10. Donkor, F. K., Howarth, C., Ebhuoma, E., Daly, M., Vaughan, C., Pretorius, L., Anderson, J. A. (2019). Climate Services and Communication for Development: The Role of Early Career Researchers in Advancing the Debate. *Environmental Communication*, 13(5), 561–566. <https://doi.org/10.1080/17524032.2019.1596145>
11. Forgács, B., Pléh, C. (2022). The Fluffy Metaphors of Climate Science. In: Wuppuluri, S., Grayling, A. C. (eds) *Metaphors and Analogies in Sciences and Humanities*. Synthese Library, 453. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-90688-7_22
12. Gooding, L., Pateman, R. M., & West, S. E. (2024). Citizen science and its potential for aiding low carbon energy transitions. *Energy Research & Social Science*, 117:103702. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2024.103702>
13. Harjanne, A., (2017). Servitizing climate science – Institutional analysis of climate services discourse and its implications, *Global Environmental Change*, 46, 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.06.008>.

14. Heneghan, J., John, D. C., Bartsch, S. M., Piltch-Loeb, R., Gilbert, C., Kass, D., Lee, B. Y. (2024). A Systems Map of the Challenges of Climate Communication. *Journal of Health Communication*, 29(sup1), 77–88. <https://doi.org/10.1080/10810730.2024.2361842>
15. Kris De Meyer et al. (2021). Transforming the stories we tell about climate change: From 'issue' to 'action'. *Environ. Res. Lett.* <http://dx.doi.org/10.1088/1748-9326/abcd5a>
16. Kumpu, V. (2022). What is Public Engagement and How Does it Help to Address Climate Change? A Review of Climate Communication Research. *Environmental Communication*. Vol. 16 (3). P. 304-316. <https://doi.org/10.1080/17524032.2022.2055601>
17. Latkin, C. A., Dayton, L., Winiker, A., Countess, K., & Hendrickson, Z. M. (2024). 'They Talk about the Weather, but No One Does Anything about It': A Mixed-Methods Study of Everyday Climate Change Conversations. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 21(3), 279. <https://doi.org/10.3390/ijerph21030279>
18. Markowitz, E., Guckian, M. (2018). Climate change communication: Challenges, insights, and opportunities. *Psychology and climate change*. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-813130-5.00003-5>
19. Merzdorf, Jessica; Pfeiffer, Linda J.; and Forbes, Beth (2019) "Heated Discussion: Strategies for Communicating Climate Change in a Polarized Era," *Journal of Applied Communications*: Vol. 103: Iss. 3. <https://doi.org/10.4148/1051-0834.2269>
20. O'Callaghan, K. A., Nunn, P. D., Casey, S., Crimmins, G., & Dugmore, H. (2025). Speaking of Climate Change: Reframing Effective Communication for Greater Impact. *Climate*, 13(4), 69. <https://doi.org/10.3390/cli13040069>
21. Schrage, J., Venning, M. (2026). What are climate services for? Social practices, adaptation, and the dynamics of demand. *Climate Services*, 42. <https://doi.org/10.1016/j.cliser.2026.100640>
22. Sippel, Maike and Shaw, Chris and Marshall, George, Ten Key Principles: How to Communicate Climate Change for Effective Public Engagement (July 1, 2022). Climate Outreach Working Paper. Climate Outreach, Oxford 2022, Available at SSRN: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4151465>
23. ZiJun, Wang. (2026). Cross-Cultural Climate Communication in Podcasts: A Comparative Discourse and Engagement Analysis. *International Journal of Computer Information Systems and Industrial Management Applications*, 18(9). <https://doi.org/10.70917/ijcisim-2026-0318>

Інформаційні ресурси

1. <https://climateoutreach.org/what-is-public-engagement/>
2. <https://ecoaction.org.ua/>
3. <https://greentransform.org.ua/zmina-klimatu-ta-meshkantsi-ukrayiny-osoblyvosti-gromadskoyi-dumky-ta-komunikatsiyi/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форма контролю – залік (розрахунок проводиться за результатами поточного контролю).

Поточний контроль: усне опитування, тестування (бланкове або комп'ютерне) – 3, оцінювання виконання практичних завдань – (3).

Поточний контроль здійснюється за результатами оцінювання виконання самостійної роботи студентів.

Розподіл балів

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Оцінка поточного контролю
T1 ПР1	T2	T3 КР	T4	T5 ПР2	T КР	T7	T8 ПР3 КР	
2 13	2	2 15	2	2 13	2 15	2	2 13 15	
34			34			32		100

Здобувач другого рівня вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за курс 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікову модульну контрольну роботу і з урахуванням її результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Залікова контрольна робота складається з тестових завдань закритого типу.

Самостійна робота студентів.

До обов'язкової самостійної роботи студентів під час вивчення даної навчальної дисципліни включено теоретичну підготовку з тем курсу, що вивчаються, а також підготовку до практичних занять. Інші завдання є правом вибору здобувача другого рівня вищої освіти та можливість отримати додаткові бали.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю. Перескладання заліку регламентується [Положенням про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова](#).

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується [Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова](#)
https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf

Політика щодо відвідування: Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись у форматі відеоконференції он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozhennya/polozhennya_kontrolnih_zahodiv_dyst_navchannya_2022.pdf

Мобільні пристрої: допускається використання мобільних додатків, INTERNET-мережі, електронних девайсів під час самостійної роботи, у завданнях, які це передбачають.

Поведінка в аудиторії: здобувач другого рівня вищої освіти повинен дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу. Передбачається відключення мобільних пристроїв, не допускаються розмови телефоном тощо. Запізнення на заняття через поважні причини, які не мають систематичного характеру, передбачені.